

Het Stadsgesprek

Verslag van het Stadsgesprek in De Vorstin
mei 2022

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
	Verslaglegging	3
2.	Aanpak	5
	Drie vraagstukken	5
	Stadsgesprek	5
3.	Verslag stadsgesprek	6
4.	Vervolg	12

1 Inleiding

Dit is een verslag van het Stadsgesprek op 12 mei 2022 in pop- en cultuurpodium De Vorstin in Hilversum. Na de rapporten 'Inwoners aan het woord' (en de aanvulling hierop in de 'Toevoeging bij verslag inwonersparticipatie Omgevingsvisie Hilversum') en 'Organisaties aan het woord', maakt dit verslag het drieluik over de participatie voor de Omgevingsvisie van Hilversum compleet.

Uit 'Inwoners aan het woord' en 'Organisaties aan het woord' blijkt dat veel mensen dezelfde onderwerpen belangrijk vinden voor de toekomst van Hilversum. Over wat mensen binnen die onderwerpen wel en niet willen, is ook veel overeenstemming. Dat geeft al veel richting aan de Omgevingsvisie. Wat overblijft zijn de zaken waarover de meningen verschillen. Daarover moet de Hilversumse gemeenteraad uiteindelijk beslissen. Het doel van het Stadsgesprek was de gemeenteraad richting mee te geven voor het maken van keuzes.

Tijdens het Stadsgesprek konden inwoners en vertegenwoordigers van organisaties met elkaar in

gesprek over hun standpunten. De burgemeester, wethouders en leden van de (nieuwe) gemeenteraad waren aanwezig als toehoorder.

Verslaglegging

Het verslag is geschreven door een onafhankelijk tekstbureau. Het verslag van het Stadsgesprek is geen letterlijke uitwerking van wat er is gezegd. Sommige ideeën werden door meerdere deelnemers genoemd. Voor de leesbaarheid zijn standpunten gebundeld en gerangschikt. Het verslag geeft een goede afspiegeling van wat de inwoners en vertegenwoordigers van organisaties hebben ingebracht. Een redactieteam heeft toegezien op een zorgvuldige en zo objectief mogelijke verslaglegging.

Behalve het redactieteam was er een klankbordgroep die met de gemeente meedenkt over de participatie van de Omgevingsvisie.

2. Aanpak

Drie vraagstukken

Op voorstel van de klankbordgroep hebben vier onafhankelijke deskundigen voor het Stadsgesprek gekeken naar de rapporten 'Inwoners aan het woord' en 'Organisaties aan het woord'. Zij hebben de vraagstukken geformuleerd waarover tijdens het Stadsgesprek werd gesproken. Wat zijn de onderwerpen waarover nog verschillend wordt gedacht en/of waarover nog dieper moet worden gesproken.

Volgens de deskundigen zou het gesprek moeten gaan over:

- De prioriteiten in de openbare ruimte en de rol van de auto in die ruimte. Hoeveel plek is er voor de auto als er ook ruimte nodig is voor fietsen, lopen, spelen en groen?
- Groei en kwaliteit, zowel in de stad als in het buitengebied. Hoe behoudt Hilversum zijn kwaliteit het beste en wat is de relatie tussen de stad en het buitengebied?
- De betekenis van de buurt en de voorzieningen. Hoe werkt Hilversum aan sterke buurten? En moet elke buurt over eigen voorzieningen beschikken? Of moeten die (deels) centraal worden gebundeld in een gebied waar woningen, voorzieningen en levendigheid samenkomen?

Zo kwamen zij tot drie vraagstukken:

- **Vraagstuk 1: de openbare ruimte is van ons allemaal: wat heeft prioriteit?**
- **Vraagstuk 2: de kwaliteit van het buitengebied en de stad**
- **Vraagstuk 3: veerkrachtige buurten**

Stadsgesprek

Ter voorbereiding op het Stadsgesprek zijn de vragen via een enquête voorgelegd aan het burgerpanel en aan iedereen die zich aanmeldde voor het Stadsgesprek. De enquête is 903 keer ingevuld, 97 keer via de website en door 806 leden van het burgerpanel. De resultaten staan op www.hilversum2040.nl.

Tijdens het Stadsgesprek gingen ongeveer 200 inwoners en vertegenwoordigers live met elkaar over de vraagstukken in gesprek. Dit gesprek stond onder leiding van onafhankelijk gespreksleider en tv-presentator Gert van 't Hof. Elk vraagstuk werd vanuit de gemeente ingeleid door projectleider Participatie Omgevingsvisie Renske Keur. Michael van Riet Paap, strategisch adviseur van de gemeente Hilversum, gaf een korte inleiding op basis van cijfers en kaarten.

Elk vraagstuk werd afgesloten met een korte blik op de resultaten van de enquête. Zo werd duidelijk of de standpunten in De Vorstin overeenkwamen met de resultaten van de enquête.

3. Verslag stadsgesprek

Voordat het Stadsgesprek echt van start gaat, stelt gespreksleider Van 't Hof een aantal vragen aan burgemeester Gerhard van den Top en wethouder Floris Voorink. Met de burgemeester spreekt hij over hoe hij de eerste maanden in zijn nieuwe functie heeft ervaren. Van wethouder Floris Voorink wil Van 't Hof weten hoe hij de inbreng van de inwoners en vertegenwoordigers van organisaties heeft ervaren. Volgens Voorink heeft de participatie het proces beter gemaakt. Hij vertelt dat hij er ondanks de stoeve start met een goed gevoel op terugkijkt. "Het is ongelooflijk gaaf dat er zo veel mensen betrokken zijn bij de toekomst van Hilversum en ik ben blij met alles wat er is opgehaald."

De wethouder hoopt dat het proces en het Stadsgesprek tot scherpe en heldere keuzes leidt in de Omgevingsvisie. Keuzes die ook richting geven aan de politiek. "Als er over een aantal jaar een discussie ontstaat, hoop ik dat de politiek naar de Omgevingsvisie kijkt en zich afvraagt 'wat hadden we toen ook alweer afgesproken, onder meer hier in De Vorstin'."

Dat wil volgens Voorink niet zeggen dat de Omgevingsvisie nu al vastlegt wat er de komende twintig jaar gebeurt. De visie geeft richting. De omgeving blijft immers continu veranderen. Participatie is een voortdurend proces. Hij voorspelt dat het Stadsgesprek niet het laatste gesprek is tussen de gemeente en de inwoners. "Wij moeten als gemeente goed blijven luisteren en vaker keuzes en besluiten goed uitleggen."

In een kort interview lichten Frans Kwantes en Ynske Betlem vervolgens de rol van de klankbordgroep en het redactieteam toe. Ook gaan ze kort in op de resultaten van de participatie. Kwantes als vertegenwoordiger van de inwoners in de klankbordgroep en het redactieteam, en Betlem als vertegenwoordiger van de organisaties in het redactieteam.

→ VRAAGSTUK 1: DE OPENBARE RUIMTE IS VAN ONS ALLEMAAL: WAT HEEFT PRIORITEIT?

Uit 'Inwoners aan het woord' en 'Organisaties aan het woord' komt een duidelijke wens naar voren om meer ruimte te maken voor de fiets en voetgangers. Ook ruimte voor spelen, ontmoeten en groen is daarin veel genoemd. Veel inwoners vinden dat de auto in Hilversum erg veel ruimte krijgt.

Het vraagstuk in cijfers

Autobezit per wijk versus afstand tot treinstation

Wijk	Gemiddelde aantal personenauto's per huishouden	Gemiddelde afstand tot treinstation
Centrum	0,6	
Hilversumse Meent	1,1	
Landelijk Gebied	1,5	
Noordoost	0,8	
Noordwest	1,1	
Oost	0,8	
Zuid	0,9	
Zuidoost	0,9	
Zuidwest	0,9	
Hilversum totaal	1,0	1,6 kilometer
Landelijk	1,0	5,1 kilometer

Hilversum telt meer auto's dan andere steden waar inwoners op vergelijkbare afstand van het station wonen [bron: CBS 2019]

Minder groei

Een aantal deelnemers ziet een oplossing in het beperken van de groei. "Als we een tuinstad willen blijven, met veel groen, dan is de vraag of het aantal inwoners met 20.000 moet toenemen, zoals nu wordt verwacht. We missen nu al groen in de stad, zoals een park." Een andere deelnemer stelt dat het goed is om rekening te houden met de unieke positie van Hilversum. "We zijn omsloten door natuur. Parkeren aan de randen van de stad wordt

vaak als oplossing genoemd, maar dan moet daar aan de randen wel ruimte voor zijn. Misschien moet groei niet het doel zijn, maar moeten we onszelf leren beheersen." Een andere deelnemer ziet de oplossing in het sturen van de groei. "Geef een woonvergunning aan mensen die binnen tien kilometer werken. Dan beperk je de mobiliteit en kun je toch groeien."

Reguleren

"Ik ben benieuwd hoe grote steden dat doen," brengt een deelnemer in. Zij krijgt antwoord van een aantal deelnemers die in Amsterdam hebben gewoond of daar werken. Zij zien de manier waarop Amsterdam omgaat met de fiets en de auto als goed voorbeeld. Zoals voorrang geven aan de fiets in bepaalde gebieden en anders omgaan met parkeernormen: "In sommige nieuwbouwwijken is ruimte voor 0,2 auto per woning." Dat leidt tot verandering in gedrag, merken zij en daar kunnen wij in Hilversum van leren. Er wordt meer gebruik gemaakt van deel- en huurauto's.

"De eerste keer dat ik een deelauto gebruikte, vond ik dat vreselijk, niet je eigen auto", zei een deelnemer. "Maar nu zie ik de voordelen. Het is ook een kwestie van mentaliteit." Een andere deelnemer met een deelauto ziet dat anderen haar voorbeeld volgen. Doordat nu meerdere bewoners in de straat een deelauto hebben, is er weer ruimte voor de kinderen om te spelen. Een hoge parkeernorm frustreert ook ontwikkeling, wordt hier nog aan toegevoegd, waarbij de Havenstraat als voorbeeld wordt genoemd. Al zorgt het er ook voor dat gebruik van de auto mogelijk blijft.

Durf te reguleren, komt een aantal keer terug in het gesprek over dit vraagstuk. Beperk het autoverkeer en zorg tegelijkertijd voor goed OV en goede fietsvoorzieningen. "Ik woon met veel plezier in Hilversum, maar we zijn een autostad. Ik ken geen stad waar het zo normaal is om je auto op de stoep te parkeren. Een deel- of huurauto is misschien niet voor iedereen haalbaar, maar je kunt je wel afvragen of de auto altijd voor het huis moet. Misschien kun je ook iets

verder weg (ondergronds) parkeren?" "Kijk ook naar 2040", voegt een deelnemer daaraan toe. "Voor onze generatie is de auto de heilige koe. Wij zien een eigen auto als vrijheid. Maar jongeren kijken er anders naar, die denken al meer in de deeleconomie."

Auto- en fietsbereikbaarheid

Een aantal deelnemers vindt dat er wel ruimte moet blijven voor de auto, bijvoorbeeld omdat winkels bereikbaar moeten blijven en omdat niet iedereen goed ter been is. Het hoeft niet of/of te zijn, stelt een deelnemer, en/en is ook mogelijk. "Er komen meer ruimtegebruikers, zowel fietsers en voetgangers als automobilisten. Daarop zou je een winkelstraat kunnen inrichten, bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat auto's wel bij een winkel kunnen komen, maar dat ze niet harder rijden dan 15 km per uur." Ook het beperken van het doorgaande verkeer wordt als oplossing aangedragen. En dan met name het vrachtverkeer over de N201, dat voor onveilige situaties zorgt.

Enquête

De enquête laat voor dit vraagstuk hetzelfde beeld zien als het Stadsgesprek. De meeste mensen hebben een voorkeur voor meer ruimte voor fiets, voetgangers, groen en spelen.

→ VRAAGSTUK 2: DE KWALITEIT VAN HET BUITENGEBIED EN DE STAD

Hilversummers zijn trots op hun buitengebied. Dat kwam zowel uit het participatieproces met inwoners als uit het proces met organisaties. Er wordt ook veel gebruik van gemaakt. Het wordt drukker in de natuur rond Hilversum. Tegelijkertijd gaat het niet goed met die natuur, onder meer door de stikstofproblematiek en klimaatverandering. Het centrum van de stad loopt een groter risico te maken te krijgen met hittestress.

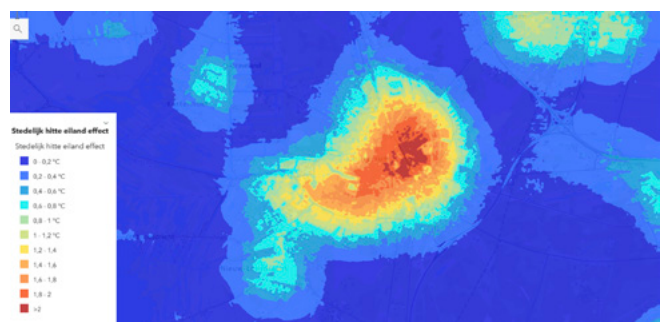
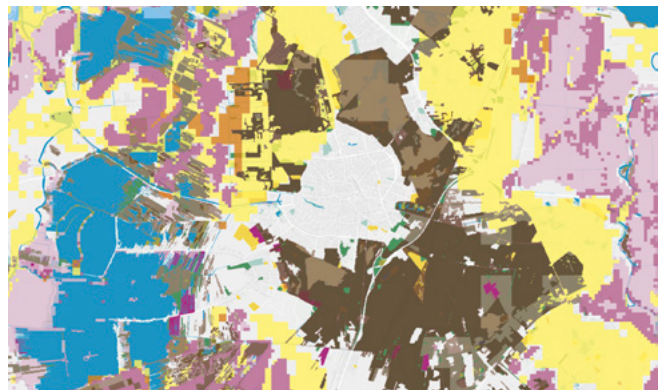
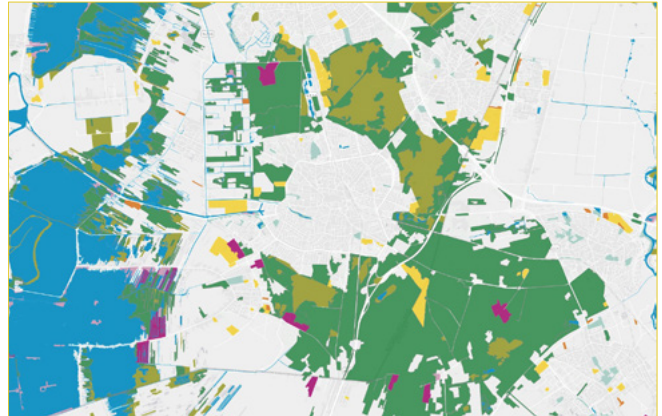
Dat roept de vraag op of Hilversum alle vraagstukken moet oplossen in de stad om de natuur rondom Hilversum te ontzien. En is dat dan voldoende om de natuur op peil te houden? Daarover gingen de deelnemers met elkaar in gesprek aan de hand van twee vragen.

Toegankelijke natuur

Als eerste wil de gemeente weten of de natuur rond Hilversum altijd voor iedereen toegankelijk moet zijn. De meeste deelnemers hebben begrip voor de noodzaak om tijdelijk delen van de natuurgebieden af te sluiten. Dan krijgt de natuur tijd om te herstellen. Dat moet dan wel goed worden uitgelegd, vindt een van de sprekers. "In de enquête heb ik gezegd dat de natuur overal toegankelijk moet zijn. Maar nu ik hoor waarom afsluiten soms nodig is, begrijp ik dat en denk ik er anders over." "Het zou zonde zijn als over twintig jaar alles stuk is, omdat nu alles toegankelijk moet zijn", voegt een andere deelnemer daaraan toe. Een aantal deelnemers vindt het belangrijk dat goed wordt gekeken naar de oorzaken van de achteruitgang. Afsluiten is niet het enige wat nodig is. Kijk bijvoorbeeld ook naar het grondwaterbeheer.

Twee deelnemers noemen ook de natuur in de stad. Als daar meer groen is, neemt de druk op de buitengebieden af. "De gemeente zou hier de regie moeten pakken", vindt een van hen. "Nu kan iedereen zijn tuin nog volleggen met tegels. Daar kun je iets aan doen. Op sommige revolutionaire dingen heb je grip, op andere niet. Het is goed daar zicht op te hebben, zodat je de dingen kunt doen waarop je invloed hebt."

Het vraagstuk in kaarten

Kaarten uit de Atlas Leefomgeving van bos en heide rond Hilversum (kaart 1), natuurgebieden waar de biodiversiteit onder druk staat (kaart 2) en hittestress in de bebouwde omgeving door klimaatverandering (kaart 3).

Duurzaamheid versus kwaliteit van het stadsgezicht

Als tweede wil de gemeente weten welke keuze de deelnemers willen maken als het gaat om duurzaamheid en de kwaliteit van de bebouwing. Mogen op elk pand zonnepanelen, ook bijvoorbeeld in een mooie Dudokwijk? Veel deelnemers laten weten dat zij vinden dat er meer mogelijk moet zijn om de energietransitie te kunnen maken. Zij hebben wel een voorkeur voor zonnepanelen op platte daken, maar als dat niet meer kan, dan zou het ook op andere daken moeten kunnen.

Wel is het dan belangrijk dat dit zo wordt gedaan dat het past in het straatbeeld. Daarin heeft de gemeente een rol, vindt een aantal deelnemers. De gemeente is daarin nu te streng. "Als een aantal bewoners met een goed doordacht plan komt, moet de gemeente daar ruimte voor geven", stelt een van de deelnemers. Ze verwees naar een initiatief van een aantal buurtbewoners om op een passende manier panelen te plaatsen in een Dudokwijk. Een andere deelnemer zegt dat het goed is om te bedenken dat zonnepanelen een omkeerbare maatregel zijn. Wanneer er betere alternatieven zijn, kunnen ze weer worden verwijderd. "En zonnepanelen leveren meer betrokkenheid op bij de energietransitie", kan een deelnemer daar uit ervaring aan toevoegen.

Urgentie

Sommige deelnemers missen een gevoel van urgentie bij de gemeente. "De komende acht jaar zijn bepalend voor het leven op aarde. We hebben geen keuze meer, we moeten alles aanpakken wat mogelijk is", stelt een van hen. Een andere deelnemer vertelt over een plan om van een groot plat dak een sedumdak (begroeid dak) te maken. Dat helpt onder meer tegen hittestress en het houdt water vast. Hilversum is de enige gemeente die hiervoor geen subsidie geeft en de procedure om toestemming te krijgen duurde lang. Burgemeester Gerhard van den Top laat hierop vanuit de zaal weten dat hij hier graag naar wil kijken. Een mooi gesprek voor de nazit, aldus gespreksleider Van 't Hof.

Enquête

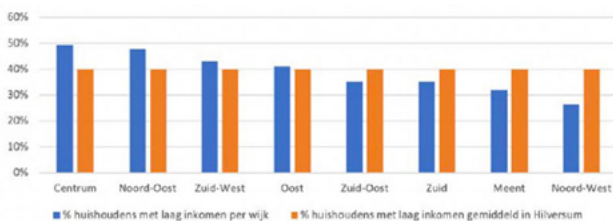
De enquête liet een klein verschil zien in het aantal mensen dat vindt dat de natuur toegankelijk moet zijn of mag worden afgesloten. In het Stadsgesprek was een meerderheid, na de toelichting door Michael van Riet Paap, voor de mogelijkheid van afsluiting. Op de vraag waar ruimte moet worden gemaakt voor maatregelen voor duurzaamheid, kwam het antwoord meer overeen met de standpunten die werden gedeeld in het Stadsgesprek.

→ VRAAGSTUK 3: VEERKRACHTIGE BUURTEN

De samenstelling van de Hilversumse bevolking verandert. Er is sprake van vergrijzing en huishoudens worden kleiner. Daarvoor zijn woningen nodig. Ook het gedrag verandert. Mensen werken anders en doen op andere manieren inkopen. Daardoor staan sommige voorzieningen onder druk. Hoe zorgen we voor veerkrachtige buurten waar mensen met plezier wonen?

Het vraagstuk in cijfers

% huishoudens met laag inkomen per wijk tegenover het % lage inkomens in Hilversum

Wijken zijn niet gelijk. In wijken waar veel mensen met een laag inkomen wonen, stapelen de problemen zich op. Hier is bijvoorbeeld meer sprake van eenzaamheid en energiarmede. Mensen hebben moeite de energierekening te betalen.

Moeten er in iedere wijk voorzieningen zijn of kunnen die beter (deels) centraal worden gebundeld in een gebied voor wonen, voorzieningen en levendigheid? Daarover ging het onder meer in de derde ronde van het Stadsgesprek.

Mensen maken de buurt

Voorzieningen zijn belangrijk, maar sterke steden en buurten maak je niet alleen met voorzieningen, maar vooral ook met mensen, wordt een aantal keer naar voren gebracht. "Zorg voor bumping places, plekken waar mensen elkaar tegenkomen. Gebruik het sociaal kapitaal van de buurt", vindt een deelnemer. "Niet iedereen kan naar het centrum. Mensen moeten ook in hun eigen buurt alles kunnen vinden: groen, sociale voorzieningen waar je een kop koffie kunt drinken en mensen kunt ontmoeten, en een winkel voor je boodschappen."

Deelnemers wijzen erop dat het goed is onderscheid te maken tussen voorzieningen die je in de directe omgeving wilt hebben, zoals een winkel, en voorzieningen die je kunt concentreren in het centrum, zoals cultureel aanbod. Een ondernemer uit het centrum vraagt aandacht voor de speciale rol die het centrum speelt in de stad. Het is de plek waar alles samenkomt en waar vertier is. "Die plek is nu zieltoegend", constateert hij, "ook door ons eigen (online) koopgedrag. Het centrum is van groot belang voor de sociale cohesie. Centrumondernemers zijn bijvoorbeeld ook de sponsors van de plaatselijke voetbalclub." Het is volgens hem belangrijk het centrum niet voor lief te nemen. Het vraagt aandacht. "Vroeger had je in iedere wijk een bibliotheek, nu nog maar één in het centrum. Zorg er dan voor dat dat een heel mooie is." Juist de bibliotheek zou volgens een andere deelnemer in alle wijken moeten zitten en zeker in wijken met ouders en kinderen die minder mobiel zijn.

Passende woningen

De deelnemers zijn het erover eens dat er meer woningen moeten komen voor ouderen die kleiner willen gaan wonen. Maar er zijn verschillende ideeën over waar dat zou moeten. Een deel van de deelnemers denkt aan het centrum, onder meer omdat ouderen minder behoefte hebben aan een auto. "Daarbij gaat een centrum meer leven als er ook na zes uur licht brandt." Andere deelnemers wijzen erop dat juist ouderen graag in hun eigen buurt willen blijven wonen. Daar kennen ze de mensen en weten ze wie zij bijvoorbeeld kunnen vragen even een boodschap mee te nemen. "Zorg dat mensen binnen de wijk kunnen doorstromen, maak plaats voor jong en oud en zorg voor wijken waarin mensen elkaar kennen."

Ook over het soort woningen waaraan ouderen behoefte hebben, worden verschillende ideeën naar voren gebracht. Liever geen flats, is de algemene mening. "Maak hofjes, zoals vroeger, zodat ouderen elkaar kunnen ontmoeten." Een andere deelnemer noemt de succesvolle projecten in andere steden waar ouderen en studenten gemengd wonen.

Wat wonen en voorzieningen betreft zou de gemeente meer regie moeten pakken, vinden twee deelnemers. "De vragen die nu worden gesteld zijn te algemeen. Breng eigen visie in." "Kijk niet alleen naar wat je nodig hebt, maar ook naar wat voor stad je wilt zijn", stelt de andere deelnemer. "Bouw net als Dudok, vanuit een stedenbouwkundige visie."

Woningen en het voorzieningenniveau

Een deelnemer vraagt zich af of groei nodig is om de voorzieningen te behouden. Met 90.000 inwoners zou dat toch ook moeten kunnen. De directeur van een woningcorporatie stelt dat er in ieder geval andere en passende woningen nodig zijn. "Als het aantal mensen per woning afneemt, is het niet mogelijk de voorzieningen op peil te houden." Daarnaast is het volgens hem ook belangrijk te bedenken dat woningzoekenden niet aanwezig zijn in De Vorstin. Volgens een andere deelnemer zijn voor de vraag naar

(andere) woningen niet altijd nieuwe huizen nodig. "De gemiddelde bewoning van panden kan ook worden verbeterd."

De enquête liet, net als het Stadsgesprek, zien dat de inwoners het liefst een combinatie van voorzieningen in de wijken en op centrale plekken in de stad willen.

4. Vervolg

Op basis van de rapporten 'Inwoners aan het woord' en 'Organisaties aan het woord' en dit verslag maakt de gemeente een voorstel voor de denkrichtingen die de participatie hebben opgeleverd. Dat voorstel, de rapporten en het verslag worden besproken in de gemeenteraad. De resultaten van die raadsvergadering vormen de basis voor een concept Omgevingsvisie, dat de gemeente deze zomer maakt.

Na de zomer start de inspraak. Dan kunnen inwoners en organisaties laten weten wat zij van het concept vinden en of zij hun inbreng herkennen. En ook daarna zal de gemeente met de Hilversumse samenleving in gesprek blijven om nadere invulling te geven aan de Omgevingsvisie. Door de participatie zal het gesprek tussen de gemeente en de inwoners en de organisaties door blijven gaan, zoals de wethouder aan het begin van het Stadsgesprek voorspelde. Dat sluit aan bij de oproep die inwoners en organisaties deden aan de gemeente om in gesprek te blijven.

Vervolgstappen

- **Het college van B&W stuurt de rapporten en het verslag met een denkrichting uit de participatie naar de gemeenteraad**
- **De gemeenteraad vergadert over de stukken (juni)**
- **De gemeenteraad neemt een besluit over de hoofdlijnen (juli)**
- **De gemeente schrijft een concept Omgevingsvisie (juli-september)**
- **Start inspraak (september)**
- **Vaststellen definitieve Omgevingsvisie (afhankelijk van de resultaten van de inspraak)**

Colofon

Het Stadsgesprek

Verslag van het Stadsgesprek in De Vorstin

Omgevingsvisie Hilversum 2040

12 mei 2022

Redactie

Redactieteam Omgevingsvisie Hilversum

Ynske Betlem (inwoner/ondernemer)

Frank Kwantes (inwoner)

Nancy Koster (inwoner)

Petri Ykema (inwoner)

Hans Haselager (inwoner)

Johan Stuivenberg (inwoner)

Mark Allin (inwoner)

Simone Diegenbach (onafhankelijk voorzitter)

Renske Keur (projectleider participatie)

Doel van het redactieteam is bijdragen aan en toezien op objectieve en onafhankelijke verslaglegging van de participatie.

Tekst

Terwisscha & Wagenaar | Schrijfburo

onder begeleiding van het redactieteam

Opmaak

Terwisscha & Wagenaar | Vormburo

21 mei 2022